

Telegraful Român

ORGANUL OFICIAL AL ARHIEPISCOPIEI ORTODOXE ROMANE DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU
ȘI AL EPISCOPIILOR CLUJ ȘI ORADEA

Abonamentul

pentru parohii cl. I Lei 40; cl. II Lei 30; cl. III Lei 25. Particulari Lei 25. Autorități și străinătate Lei 50. De sprijin Lei 75. Pentru America 10 Dolari.

Articolele și corespondența

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se retuză.

Prețul inserțiunilor

un cm.² 60 Bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRAȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai Nr. 35.

Pentru pacea a toată lumea

Sub acest titlu I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae a publicat în „Flacăra Sibiului” din 15 Octombrie 1952 (Nr. 2244) următoarele:

„Pacea este bunul suprem după care înseamnă omenirea vremii noastre.

Primejdii de așăătorii la un nou războiu, pacea și-a găsit astăzi sute de milioane de apărători convinși, în toate țările și din toate stările omenești, fără deosebire de credință religioasă sau apartenență politică. Cea mai uriașă mișcare pe care o cunoaște istoria lumii, lupta pentru apărarea păcii, este o acțiune cu care veacul nostru are dreptul să se mândrească.

Este de datoria fiecărui cetățean al Patriei noastre, Republica Populară Română, să sprijinească efectiv această mișcare. Credincioșii Bisericii ortodoxe române, cu atât mai vădit sunt îndatorați să se alăture din tot sufletul valului uriaș al luptătorilor pentru pace, cu cât lupta aceasta corespunde spiritului învățaturii Bisericii noastre și concepției creștine de viață.

Ca arhipăstor al credincioșilor ortodocși români din Biserica ortodoxă română ardeleană, îndemn cu părintească iubire pe toți bunii creștini să-și afirme practic părtășia la lupta pentru pace, muncind cu sârguință în cadrul operei de ridicare a Patriei noastre.

„Fericțiți sunt făcătorii de pace”.

NICOLAE

Mitropolitul Ardealului

În aceste cuvinte sunt concentrate principii fundamentale ale luptei pentru pace. În primul rând se constată că pacea este bunul suprem al omenirii: ea înseamnă după pace, ca după un bun suprem, pentru că pacea este condiția necesară a tuturor celorlalte bunuri ale vieții, pe când războiul e distrugerea acestor bunuri și izvorul tuturor suferințelor. Pacea este creație și muncă spre folosul și progresul omenirii: războiul este nimicire și ruină. Pacea este bucurie și viață fericită; războiul este întristare și viață chinuită. Pacea este lumina vieții, prin care rodesc toate străduințele omului și ne bucurăm de toate bunurile culturii și civilizației; războiul este incendiu ce consumă și transformă în ruine și cenușă realizările a zeci de generații și munca creatoare a popoarelor. De aceea pacea este bunul suprem al omenirii.

În al doilea rând se arată că pacea — acest bun suprem al omenirii — e primejdii de așăătorii la un nou războiu și

de aceea pacea și-a găsit apărători în toate țările, care constituie marea armată a luptătorilor pentru pace, a partizanilor păcii, „cea mai uriașă mișcare pe care o cunoaște istoria lumii”. Cine sunt așăătorii la un nou războiu o știm: imperialiștii americano-englezi. Aceștia vor să-și extindă dominația asupra lumii întregi prin războiu. Dar socoteala lor n'a ținut cont de voința popoarelor. Popoarele nu mai vor războiu. Dacă pentru miliardarii americani războiul e o afacere bănoasă, pentru popoare războiul e numai sânge, mizerie, suferință și chin. De aceea popoarele nu mai vor războiu. Pentru ele pacea este bunul suprem, care trebuie apărat împotriva așăătorilor la războiu. Voința de a lupta pentru pace e a tuturor oamenilor cinstiți. De aceea mișcarea partizanilor păcii cuprinde în rândurile ei luptători din toate stările sociale și toate țările, fără deosebire de credință religioasă sau apartenență politică. Ea este o mișcare uriașă, care este în stare să demaște, să izoleze, să dezarmeze pe așăătorii la războiu. Cu o astfel de mișcare „veacul nostru are dreptul să se mândrească”: ea este expresia unei maturități morale și politice a popoarelor, care le face capabile să-și ia soarta în propriile lor mâini. Ea e cu adevărat un fenomen fără asemănare în istoria omenirii.

În al treilea rând se accentuează că fiecare cetățean al Patriei noastre trebuie să sprijinească efectiv această mișcare. Cu atât mai vădit credincioșii Bisericii noastre, căci lupta pentru pace corespunde concepției creștine de viață și spiritului învățaturii Bisericii noastre.

Într'adevăr țara noastră face parte dintre țările de democrație populară, care construiesc cu succes socialismul. Opera aceasta constructivă are nevoie de pace. De aceea fiecare cetățean al R. P. R. este un luptător pentru pace, pacea fiind condiția necesară a construirii vieții fericite și luminoase. Iar credinciosul găsește în învățatura lui Hristos și a Bisericii noi îndemnuri de a fi un luptător pentru pace, căci Iisus Hristos a venit în lume ca să aducă pacea pe pământ și ne-a lăsat să fim făcători de pace, nu de războaie, iar Biserica noastră este propovăduitoarea păcii lui Hristos între credincioșii ei.

În al patrulea rând se arată că a sprijini efectiv lupta pentru pace, e a o sprijini cu fapta, nu numai cu vorba. De aceea

(Continuare în pag. 2)

Pentru Pace

Suntem în rândul popoarelor iubitoare de pace și libertate, alături de conducătorii tuturor popoarelor care luptă pentru pace: la fel cu oricare dintre cetățenii Patriei noastre, avem misiunea sfântă de a lupta cu toată puterea împotriva războiului. Noi propovăduim dragostea față de aproapele nostru și ne găsim în lupta pentru pace, integrați fără de șovăire, cu toată puterea, în frontul comun al Ortodoxiei, dela Moscova până la Damasc. Noi suntem și rămânem în frontul Ortodoxiei noastre și luptăm pentru apărarea păcii împreună cu sutele de milioane de oameni ai muncii din lumea întreagă, fiind convinși că biruința va fi de partea noastră.

V'am sfătuit și v'am îndrumat să vă iubiți Biserica, să vă iubiți Patria, prin apostolatul vostru, prin faptele voastre. Patria este mama noastră cea scumpă care unește în dragoste pe toți fiii ei, fără deosebire de rasă, religie sau neam. Să iubiți pe conducătorii Patriei noastre, cinstiți și cu toată sinceritatea, căci ei priveghează pentru binele și fericirea tuturor, încadrându-vă fără șovăire în osârduința pentru construirea unei lumi noi, alături de toți oamenii cinstiți și muncitori, alături de enoriașii voștri. Luați aminte la iubirea oamenilor sovietici și a clerului din Uniunea Sovietică pentru Patria lor și folosiți din plin exemplul acestui strălucit patriotism. Mama noastră nu poate fi decât Patria noastră și pentru înălțarea ei trebuie să muncim, pentru binele și fericirea ei să luptăm, pentru apărarea ei să ne jertfim.

I. P. S. Patriarh Justinian

La Conferința Regională a Comitetelor de luptă pentru pace din Regiunea Stalin, ce a avut loc în Orașul Stalin în Noembrie 1952, ca delegați ai Comitetelor raionale și orașenești de luptă pentru pace au fost și mulți preoți ortodocși și deservenți ai altor culte. Din prezidiul Conferinței au făcut parte și I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae și Episcopul lutheran Müller, P. C. Traian Belasçu și pastorul lutheran Hermann (Sibiu) au fost aleși membrii în Comitetul Regional de luptă pentru pace și delegați la Congresul național de luptă pentru pace, ce s'a ținut la București între 5-7 Decembrie 1952.

În 21-22 Oct. 1952 a avut loc la Sibiu soborul mitropolitan, la care au luat parte: I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae și P. S. Nicolae al Clujului și Valerian al Oradiei. S'au rezolvat chestiuni curente.

„Fericțiți sunt făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema”.

Alegerea

Comitetului de Luptă pentru Pace al salariaților Mitropoliei ort. române din Sibiu

În 26 Septembrie 1952 a avut loc ședința Comitetului de Luptă pentru Pace al salariaților Mitropoliei și Institutului Teologic din Sibiu, în vederea reorganizării lui, alegerii noului Comitet și alegerii delegațiilor la Conferința Comitetelor de Luptă pentru Pace din orașul Sibiu. La ședință a participat, afară de membrii Comitetului și d. Stan Dima, președintele Comitetului orașenesc de luptă pentru pace.

După ce P. C. Vicar T. Belascu arată scopul ședinței se face alegerea Președintelui, Comisiei de propuneri și a Comisiei de validare. Comisia de validare verifică prezența membrilor. Urmează un Raport general, în care P. C. T. Belascu prezintă ultimele evenimente din lupta pentru pace a popoarelor. Popoarele se pregătesc acum pentru marele Congres al Păcii dela Viena, având înscris pe stindardul luptei lor: „Pacea poate fi salvată! Pacea trebuie să fie salvată!” Iar poporul nostru întâmpină acest Congres cu un nou avânt în muncă și cu un larg referendum popular pentru alegerea delegațiilor la Congres și intensificarea luptei pentru pace.

P. C. Rector N. Neaga citește Raportul general de activitate a Comitetului de luptă pentru pace al salariaților Mitropoliei din Sibiu în cursul anului 1952. Din el se desprinde bogata activitate a acestui Comitet, care este socotit printre Comitetele de luptă pentru pace fruntașe din Sibiu.

La discuții asupra Rapoartelor iau parte Prof. Gr. T. Marcu, care evidențiază politica de pace a statului nostru și contribuția studenților teologi și a elevilor Școlii de cântăreși la activitatea Comitetului nostru; S. Căndea, care arată deosebită importanță a luptei pentru pace, în care preotul este angajat prin însăși misiunea lui evanghelică; M. Șesan, care prezintă aspectul interconfesional al luptei pentru pace; H. Botezan, care accentuează că toți trebuie să participe la lupta pentru pace; N. Mladin, care evidențiază activitatea resortului presă și a.

Urmează o „Schită” de M. Scorobeț, care cuprinde un fragment din lupta pentru pace.

Comisia de propuneri, după ce vechiul Comitet își depune mandatul, prezintă candidații pentru noul Comitet. Sunt aleși: T. Belascu, Gh. Baciu, N. Belea, I. Badiu, S. Căndea, Gr. T. Marcu, N. Neaga, Gh. Secaș și Gh. Șoima, toți luptători activi pentru pace. Ca delegați la Conferința Comitetelor de luptă pentru pace din Sibiu sunt aleși: T. Belascu și N. Neaga.

Întreg programul a fost întrețesut cu cântecele: „Cântec pentru Constituție” (muzica de Gh. Șoima), „Cale lungă — drum de fier” (G. Dendrino și Krasnâi Sarafan, cântec rusesc de Varlamov), executate de I. Popescu cu acompaniament la pian de M. Șesan.

D. Stan Dima, președintele Comitetului orașenesc pentru pace, arată rolul preoțimii în lupta pentru pace și îndrumă noul Comitet la activitate și mai intensă, prin care să însuflească credincioșilor convingerea că muncind pentru întărirea Patriei el contribuie la biruința păcii în lume. Urează noului Comitet spor la lucru.

P. C. T. Belascu mulțumește tuturor participanților și dă expresie angajamentului noului Comitet de a munci mai organizat și mai intens pentru cauza păcii, care este cauza milioanelor de oameni ai muncii.

M.

La Institutul Teologic Universitar din Sibiu frecventează cursurile un număr de 227 studenți teologi.

Sfântul Sava Brancovici

Între sfinții mărturisitori ai dreptei credințe, așezați de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române sunt și Ierarhii ardeleni: Ilie Iorest și Sava Brancovici. Pomenirea lor se face în 24 Aprilie. De aceea, urmând ca viața Sfântului Ilie Iorest s'o publicăm altădată, dăm acum pe scurt viața Sf. Sava. Dacă s'ar găsi undeva „ziarul legat în piele” al vlădicului Sava Brancovici, pe care așezii lui Apaffi l-au confiscat la 1680 în Sibiu, am avea nu numai cel mai vechiu „ziar pastoral”, ci și un prețios izvor de informație pentru cunoașterea vieții mult încercatului mitropolit. Dar și în lipsa acestor „memorii”, unice în trecutul nostru îndepărtat, cele ce le cunoaștem despre vlădicul martir, din izvoare narrative, documentare și legendare, sunt suficiente pentru a ne încredința de adevărul că cea mai strălucitoare figură de ierarh ardelen în sec. XVII-lea a fost el.

Pentru a cinști după cuviință, amintirea sbuciumatului mitropolit dela Bălgrăd, care în fața principelui M. Apaffi „mărturisii frumoasa lui mărturisire” (I Tim. 6, 13) de credință ortodoxă, se impune, să arătăm în prealabil, împrejurările politico sociale, în care el și-a plinit „cursul vieții”.

În veacul al XVII-lea „Transilvania” se găsea în faza de „Principat” sub suzeranitatea otomană. Regimul feudal era încă în floare. Lupta între marii proprietari de pământ, nobili și „nobilați și muncitorii de pământ, devine tot mai ascuțită, ceea ce a făcut ca întregul veac să fie punctat de răscoale țărănești. Așa dară în vârful scării sociale, un „principe” cu sabia în mână și cu legea sub picioare, pe treptele acelei scări o nobilime ghiftuită de privilegii, bucurându-se de toate drepturile, până și de ilegalități și scutită de orice sarcină către țară, iar jos imensa mulțime de iobagi, fără drepturi, dar cu datoria dijmelor și nonelor... către fisc... Țărănimea se găsea într-o situație așa de grea, încât aceasta a putut fi denumită pe bună dreptate „iadul țăranilor” (Infernum rusticorum). Tot în acest veac disputa sângeroasă, pentru exploatarea Transilvaniei, dintre „Sublima Poartă” și „Curtea Imperială” ajunge la apogeu.

Principiul dominant în materie de politică religioasă era: cuius regio, ejus religio, adică a cui e puterea politică religia aceluia e dominantă. Și cum în acest secol, Transilvania era guvernată de principii calvini, urma ca această confesiune să fie impusă și Românilor iobagi. Religia ortodoxă nu era „receptă”, adică primită, ci numai „tolerată” pentru un timp „pro tempore”, până le va plăcea, principilor și pământurilor țării (usque ad beneplacitum Principum et Regnicolarum).

În astfel de împrejurări grele i-a fost dat lui Sava Brancovici să păstorească Biserica ardelenă. El s'a născut în 1620, în Inăul Aradului și a primit la botez numele de Simeon. Familia lui a venit în Inău, din localitatea Corevici-Herțegovina. Numele de Corevici și-l păstrează și în titulatura sa de mitropolit. Fiu de preot și nepot de episcop, primește încă în casa părintească o temeinică educație religioasă, pe care și-o sporește în mănăstirea Comana-Vlașca, sub îndrumarea unchiului său episcopul Longhin. Tot aici deprinde el meșteșugul zugrăvitului de icoane. El țese din mănăstire, numai când primi trista veste că în urma unei groaznice ciume, ce a bătut Inăul, i-a murit tatăl, 2 frați și o soră. Aceasta fu prima încercare a lui. Astfel se întoarse acasă, se căsătorii și avu și copii. Poporul din Inău fiind grav primejduit de dese invaziuni turcești, Simion se hotărășe să se pună cu totul în slujba de apărare a poporului. Actele de eroism săvârșite de el, îl înalță nu numai la gradul de „căpitan”, ci îl crează o faimă legen-

dară în mijlocul poporul, încât acesta în entuziasmul lui, ajunge să-l atribue toate victoriile câștigate contra Turcilor, chiar și când el nu participase la lupte. Simion ajunsese „spalma” Turcilor, în așa măsură, încât chiar și după ce se preoțise și renunțase la cariera armelor, soldii turcești spun despre el, că numai „ziua e preot iar noaptea e dușman înarmat”.

Între timp, devine vacant postul de protopop al Inăului, iar poporul care ținea așa de mult la el, cere să le fie păstor sufletească. Fu hirotonit de către mitropolitul Ștefan din Târgoviște. Dar tocmai când la Târgoviște el primea harul preoției, în Inău se făcea înmormântarea soției lui. Fu a doua lui încercare. În urma acestui fapt, mama lui se călugărește. În noua sa slujbă Simion se purtă cu atâta vrednicie, încât atunci când scaunul de mitropolit devine vacant, la 1656, Soborul format din clerici și mireni i aleg cu unanimitate ca mitropolit, zicând „cu voia lui Dumnezeu îl confirmăm și noi după a noastră cumpănită înțelegere”. Cu scrisori de recomandare dela Rakoszy II, el se duse la Târgoviște, unde mitropolitul Ștefan, unchiul său episcopul Longhin, ceilalți episcopi, îl hirotonesc arhieru în 14 Sept. 1656. Acum își luă el numele de Sava. Încercat cu multe daruri, se îndreaptă spre Bălgrad (Alba Iulia) unde avea să păstorească 24 ani. Aici i se face o impresionantă primire. „Slujind cea dintâi liturghie în catedra mitropolitană din Alba-Iulia, ca un al doilea Pavel apostol, încât mulți au lacrimat bucurându-se”. Rakoszy II îl întărește în scaun, pentru „moalestia, integritatea vieții, învățătura și mărturisirea religioasă”. I se recunoaște cea mai întinsă jurisdicție, pe care n'a avut-o înainte nici un vlădică ardelen. E important și faptul că în diploma de întărire nu sunt menționate cele 15 condiții calvine, impuse lui Simion Ștefan. I se recomandă doar țărârea în românește a cărților bisericesti, ceea ce a constituit un lucru bun și care a rămas din epoca influenței reformei. Astfel activitatea mitropolitului Sava a început să se desfășoare cu mult folos pentru Biserica ardelenă. Curând însă pă-

(Continuare în pag. 3)

Pentru pacea a toată lumea

(Urmare din pag. 1)

îndeamnă pe toți credincioșii să-și afirme practic participarea la lupta pentru pace, „muncind cu sârguință în cadrul operei de ridicare a Patriei noastre”. De fapt: lupta pentru pace pretinde nu cuvinte fără conținut, ci luptă, deci muncă. Lupta și munca pentru realizarea și depășirea Planului cincinal, în toate sectoarele, pentru întărirea Patriei și bunăstarea poporului muncitor, este lupta pentru pace și o contribuție însemnată la întărirea lagărului păcii. De aceea adevăratul luptător pentru pace se vedește în munca pe care o depune pentru ridicarea Patriei noastre.

Cuprinzând într-o privire generală aceste elemente, vedem cât de logic decurge unul din altul: pacea e bunul suprem al omenirii; de aceea sute de milioane de oameni din toate țările și de toate convingerile luptă pentru apărarea ei, împotriva așățătorilor la războiu; în această luptă sunt angajați în mod firesc și cetățenii Patriei noastre și credincioșii Bisericii noastre: ei își manifestă părtașia la lupta pentru pace prin munca lor pentru întărirea Patriei.

Să adâncim aceste adevăruri și să le propoveduim între credincioșii noștri!

T.

Sfântul Sava Brancovici

[Urmare din pag. 2]

istoria lui a fost tulburată de năvala Turcilor, care afuesc Ardealul și însăși Balgradul este ars, împreună cu biserica românească de aici. Mitropolitul Sava o repară cu șindrila, apoi cu țiglă, iar pe turnurile bisericii așează cruci de fier cu globuri de aramă aurită, lucrute în Țara Românească. Sunt ani de liniște pentru Sava. Turcii împun „statuturile transilvane” chemate la Sighișoara, pe Acațiu Barcsai ca principe, un român calvin. Mitropolitul Sava știe să câștige bunăvoința noului principe încât obține dreptul de jurisdicție și asupra districului Făgăraș, iar la dieta de la Bistrița și unele scutiri de dijme pe seama preoților (1659).

Revenind Rakoszy II, Transilvania ajunge să aibă doi principi, care la rândul lor, fiecare își are câte un vladcă. Rakoszy II menține pe Sava, iar Barcsai aduce pe Ghenadie. După domnia scurtă a lui Barcsai, urmează domnia tot efemeră a lui I. Kemeny, care fiind un aderent a lui Rakoszy, recunoaște numai pe Sava mitropolit. Sub M. Apafi preoțimea română strânsă în sobor general la Bălgrad, alege din nou pe Sava ca mitropolit, iar principele îl întărește prin diploma din 23 Aprilie 1662. Principele Apafi scoate de sub jurisdicția lui Făgărașul și-l impune condițiile generale calvine, deși ele nu sunt sancționate în diploma de confirmare.

Pentru a reface mânaș irea grav avariata și pentru a acoperi și alte lipsuri ale Bisericii, mitropolitul cu aprobarea lui Apafi, pleacă în Rusia după ajutor. Țarul Alexe Mihailovici îl primește cu dragoste, îi face însemnate daruri și îi dă un hrîsoy, care îi dădea dreptul ca tot la 7 ani să poată merge în Rusia după milostenie. La plecarea din Moscova, ca o favoare specială vladicul Sava este însoțit până la Smolensk, de căpitanul streliților, care făcea parte din garda personală a țarului.

Călătoria lui Sava în Rusia a trezit unele suspiciuni la curtea lui Apafi. Se bănuia că și mitropolitul Sava milita pentru încheierea unui front sub conducerea marelui Rusii împotriva „procleților de Agareni”. De aceea îndată ce Sava se întoarce în mediul de intrigă al Ardealului se și deslanțuie o ură sălbatică împotriva lui. Astfel se pregătește supunerea totală a Bisericii ortodoxe superintendentului calvin. Acum Apafi îi impune pe lângă cele 15 condiții încă patru. Dar ori cât de multe noile măsuri stingeriau activitatea mitropolitului, el nu renunță la îndeplinirea îndatoririlor sale. Astfel în 1670 el se duce în Țara Românească la Antonie Vodă din Popești spre a ridica dania de 600 denari. Cu acest prilej întâlnește pe Patriarhul Ierusalimului Dosoftei și în modul acesta aici ca și înainte în Rusia, își întărește conștiința sa ortodoxă. Situația lui s'a mai îmbunătățit prin intervenția fratelui său Gheorghe, care îi făcea mari servicii lui Apafi, la Constantinopol. La aceasta s'au adăugat și stăruințele depuse de Grigorie Vodă, care prețuia mult pe Sava fiindcă în vremea când el fusese mazilit iar Doamna Maria se adăpostise la Racoșul de jos-Cohalm, el n'a încetat s'o cerceteze și s'o mângăie cu cuvinte și cu pilde din Scriptură, altfel aceasta „s'ar fi spânzurat fără îndoaială” de durere. În urma acestor intervenții păstorul ardelean e lăsat în pace, încât poate să facă vizitațiuni, să țină sobor și chiar să obțină o nouă scutire de dijmă. În acest timp sfințește biserica din Vlădeni-Brașov. În 1675 se ține soborul mare la Bălgrad, unde se iau o serie de hotărâri, din care cele mai multe sunt disciplinare, privind administrarea bisericii, stărpirea superstițiilor, măsurile absolut necesare și progresiste, menite să întărească Biserica. În astfel de împrejurări când la scurte intervale liniștea se alterna cu sbuciumul și-a dus Sava greul păstoririi sale, cum observa cu multă dreptate și fratele său Gheor-

ghe, zicând că „niciodată n'a fost un atât de fericit Avel, pe care să nu-l fi pisănit ucigașul de oameni, Cain”.

Situația Mitropolitului Sava se agravează din nou când ajunge superintendent Töföli, un calvin fanatic, care cută prin toate mijloacele să-l scoată din scaun. În acest scop se ține un sinod la Bălgrad 1679, în care se aduc o serie de acuze Mitropolitului Sava, din care unele erau cu totul inventate. Cea mai grea acuză era că n'a administrat corect bunurile bisericești. Nu trebuie să uităm că acest simulacru de proces era pornit din intrigă politică și confesională, că așa zisul „sobor mare” era constituit în majoritate din calvinii, că în sfârșit „inculpatul” vladică nici n'a fost prezent spre a se putea apăra. Și astfel Sava fu condamnat să fie scos din scaun și dat pe mâna „craului” ca să-l pedepsească. Judecata Mitropolitului Sava a avut desigur și un caracter politic. Călătoria lui în Rusia și Țara Românească, precum și presupunerea că el ar fi participat la complotul urzit împotriva lui Apafi, au contribuit la depunerea lui. De acum începe un adevărat calvar pentru Sava. I se confiscă întreaga avere și deși bolnav de podagră, este ridicat și așezat călare pe un cal „și-l duseră cu așa batjocură în pretoriul ighemonului”, iar de acolo, într'un car cu boi fu dus și aruncat în temnița Iernutului. Aici el fu supus unui tratament de o nemai pomenită barbarie. „Sguduitoare este mărturia cronicarului Cserel care spune că: „pe bietul nevoiatul vladic l-au scos dela închisoare și numai în cămașă și țemene, atât l-au corbăcit (biciuit), până ce s'au rupt și au căzut cămașa, ismenele și carnea de pe dânsul, pentru care numai pândindu-și ținea lipsa cea firească a trupului, au trebuit mișelul să moară”. Multe și mari au fost suferințele îndurate de Sava, grea l-a fost cununa de martir, pe care nobilii calvinii l-au impletit-o, încât ele au intrat în traista poporului. Din noianul lor nu lipsește nici batjocura. „Se zice — povestește S. Clain — că odată l-a chemat craul Apafi la prânz în castelul Blajului, vrând a căuta prilej să-l poată prinde în ceva și a-l vinovăți. Într'aceea vreme, pismașii lui eretici au dat unei mueri, învelit un cățel pe care au învățat o să meargă cu el în brațe la vladicul, rugându-l ca să boteze acel prunc că este bolnav și alt popă român nu este ca să-l boteze. Vladicul socotind întru sine ce va să fie acel lucru, de-l aduce lui prunc să-l boteze tocmai când este la prânz cu craul și îndată cugetă să fie oarece batjocură asupra lui, deci sculându-se dela masă s'a dus la muierea aceea ce ținea în brațe cățelul și desvelindu-l a văzut că este căine. Cu aceasta voia craul Apafi să înșele pe mitropolit, ca degrabă pentru primejdia boalei să boteze căine în loc de om și apoi ca pe un călcător de Sf. Taîne să-l pedepsească, iar vladica după ce a văzut că este căine nu om, a cunoscut vicleșugul și întorcându-se la masă a luat de pe tăierul său o bucată de ridiche (că era zi de post) și a dat o câinelui, dar căinele n'a vrut a o mânca, apoi mitropolitul întorcându-se iară la masă și luând o bucată de carne o a dat cățelului, care întorcându-se îndată... o a mâncat: atunci mitropolitul a zis că el nu-l va boteza de vreme ce nu este de legea lui, că de ar fi de legea lui, bucatele pe care el le mănâncă și acela ar mânca acelea. Atunci craul și ceilalți calvinii... mai tare s'au aprins de mânie, văzând că batjocura care o gătise el asupra mitropolitului, asupra lor a căzut și cum mitropolitul prin acel răspuns arăta ca cum acel căine ar fi fost de lege cu acela a căror bucate a mâncat”.

Este adevărat că unii istorici au căutat să arate că episodul acesta ar fi nu naș o iscusită adaptare a unei legende grecești la cazul mitropolitului Sava. Legenda „înfățișează un căine îmbrăcat călugărește și prezentat de către sultanul turcesc Patriarhului Maxim din Constantinopol

spre hirotonie”. În schimb alți istorici consideră această tradiție din bătrâni ca exprimând un fapt autentic. Ori cum față de această povestire putem spune împreună cu Giordano Bruno: *Se non e vero, e ben trovato*, dacă nu-i adevărat e cel puțin bine scornit, pentru a ilustra moravurile ușuratecului principe Apafi, precum și caracterul dârz al vladicului Sava. Mai trebuie să subliniem resemnarea creștinească cu care mitropolitul Sava și-a purtat crucea suferințelor, mângându-se și apărându-se cu versete din Scriptură. „Se cuvine a asculta de Dumnezeu mai mult decât de oameni” (F. Ap. 5, 21) spunea el calvinilor. Aceștia luând îndărădere spusele lui, i-au răspuns: „Pentru aceea te-a ajuns atâta temniță, legături, bătăi și primejdii de moarte” (2 Cor. 2, 23). La acestea, le replică cu 1 Cor. 10, 13: „Nu v'a apucat ispită care să fi fost peste puterea omenească. Dumnezeu e credincios. El nu va îngădui ca să fiți încercați mai mult decât puteți”.

În temnița Sava s'a comportat cu vrednicie apostolică. Într'adevăr când fratele său mai tânăr Gheorghe îl îndemna să fugă „în altă țară” el refuza să facă acest pas. El îi vorbește cu aceeași duloșie și tărie, cu care Sf. Ap. Pavel grăia și scria „fraților lui” din închisoarea marmertină. „Frate priu iubit și fiul meu sufletesc nu perde puterile, căci puterea lui Dumnezeu se desăvârșește în slăbiciune. În adevăr nu mai am prea mare greutate în suflet, dar mai vărtos mă rog să te vad murind tânăr pentru mine și lângă mine, căci timpul despărțirii mele a sosit, luptă bună am luptat, cursul am plinit, credința dreaptă am păzit. Și acum să se preamărească Hristos în trupul meu, fie prin viața, fie prin moartea mea, căci viața mea este Hristos și moartea imi este câștig... Vină la cea din urmă sărutare a mea înainte de moartea mea; să mergi cu bine și Domnul Dumnezeu să fie cu tine și ingerul său care a călăuzit pe Tovit fiul lui Tovit bine să te călăuzească... pentru ca să-ți poți păstra viața în ortodoxie, îți reamintesc un singur sfat: niciodată să nu te lapezi de credința dreaptă a strămoșilor noștri”. Răsună în această mărturisire ecouri îndepărtate din epistola „solară” (Filipeni) și din cea „testamentară” (2 Timotei) a Ap. Pavel. Ceea ce se știe pozitiv e că la intervenția lui Șerban Vodă, Sava a fost eliberat din închisoare, dar din cauza bătrânețelor și a suferințelor îndurate s'a pristăvit înainte de 1 Mai 1683. Prin lupta vieții sale ca și prin suferințele sale Sava a fost un adevărat îndreptător credinței. „Tot norodul și clerul românesc, spune Samuil Micu, ca un lucru adevărat ține, cum dela cei bătrâni au luat, că Sava acesta toate întâmplările acestea le-a pățimit pentru credință...”.

Azi, când poporul și-a cucerit libertatea și drepturile, nu se putea ca vrednicul păstor al credincioșilor ortodocși ardeleni să nu fie așezat acolo unde poporul de mult l-a ridicat: în ceata sfinților, care bine s'au nevoit și s'au încununat. Vredniciile lui sunt multe; dragoste față de Hristos și Biserica Sa, față de poporul drept credincios, îndrăzneală de a înfrunta pe stăpânitorii asupritori ai poporului, cultivarea legăturilor cu Țara Românească și Rusia, evlavie și curățenia vieții, mărturisirea credinței întru grele isbeliști ș. a. Lupta lui stă la temelia unității religioase a credincioșilor ardeleni și este izvorul reînținerii bisericești din Ardeal. De aceea clerul și credincioșii din Ardeal îl cinstim după cuvîntă zicând: *Bucură-te Sf. Sava, adevărat păstor al turmei dreptcredincioase, făcătoare ortodoxiei și slava Bisericii noastre!*

Prot. A. Radu

Parohia Văleni, prot Tg.-Mureș, prin contribuția benevolă a parohienilor, a cumpărat un rând de vestminte în suma de Lei 1850 de culoare galbenă, calitatea I.

Dumnezeu să răsplătească darul fiecăruia.

O practică bisericească la botezul copiilor iarna

Unul din cele mai bune manuale de practică liturgică sau de tipic bisericesc, existente în Biserica ortodoxă română, este și rămâne manualul de practică liturgică alcătuit de Iconomul Dimitrie Lungulescu, apărut în București în anul 1926, până când se va tipări un manual unitar care e în pregătire.

Astăzi, manualul Preotului Lungulescu, este folosit aproape în toată Biserica noastră, ca normativ pentru oficierea liturgică a slujitorilor celor sfințiți. Mitropolia îl recomandă, ca alături de tipicul Sf. Sinod, să fie folosit la slujbele dela conferințele lunare protopopești, pentru slujirea uniformă în întreaga Biserică.

Păr. Prof. univ. Petru Vintilescu, specialistul autorizat în materie liturgică, numește autorul manualului de tipic bisericesc menționat „unul din cei mai buni bisericași ai noștri din ultima vreme” și citează de mai multe ori, acest manual, în substanțialele sale lucrări de Teologie liturgică.

Găsesc potrivit să fac cunoscut și celor ce nu știu, o practică bisericească recomandată de autorul manualului de tipic liturgic amintit, la botezul copiilor. Această practică se poate folosi de preoți, mai ales în timpul iernii, fie că se practică la botezul copiilor, afundarea, fie turnarea. După afundarea cea întretită a copilului, afundare ce are puternice temelii canonice și justificări tradiționale, se citește psalmul 31: „Fericiți căroră s'au iertat fărădelegile...” după care preotul dând lumânarea în mâna Nașului, citește rugăciunea: „Binecuvântat ești Doamne Dumnezeule...”. După această rugăciune, conform învățătorei rânduelii Sf. Botez, urmează a se săvâși Sf. Taină a Mir-Ungerii. Toate Molitfelnicele și Aghiasmatarele de București și chiar și Euhologionul sau Molitfelnicul tipărit la Blaj în 1940, îndrumază aici să se ungă cu mir și spatele pruncului, ceea ce în alte Molitfelnice lipsește. Pentru acest act al ungerii cu Sf. Mir, catehemenul trebuie desbrăcat complet, mai cu seamă prunc fiind.

Odată ce pruncul a fost afundat și învelit, se înăbușește și se încălzește bine. Desvelit după câteva minute, la aer — ori cum ar fi de cald, fie în cameră din nevoi impuse imperios, dar mai cu seamă în biserică — pruncul va fi cuprins de o răceală, fără a mai pune timpul cerut pentru ungerea prescrisă. Din această cauză „mulți prunci dobândesc pneumonie și unii nu mai pot scăpa”, zice autorul tipicului citat (p. 172). „Rânduiala sau așezarea rugăciunilor, zice același autor, este legată de logica actelor, ea nu e Dogmă. Dogma este afundarea de 3 ori și Mir-Ungerea. Deci se poate proceda cu o mică abatere dela rânduiala fără a se atinge Dogma. Iată practica. După ce s'a citit rugăciunea sfințirii untului de lemn: „Stăpâne Doamne Dumnezeule Părinților noștri...”, Preotul dispune a se citi imediat și Psalmul 31, iar dânsul citește înainte de afundare și rugăciunea: „Binecuvântat ești Doamne Dumnezeule...”. După aceea unge cu untdelemn sfințit, pe cel ce se botează. Se prepară așternuturile noi deoparte. Se afundă, se sprijină de Naș pe pânza nouă, care i s'a pus pe brațe din timp. Se așează pruncul pe noul așternut, fără a se înveli. Imediat preotul la vasul cu Sf. Mir — vas ce l-a aranjat la dispoziție înainte de afundare — unge repede pruncul, care este înfierbântat sub reacțiunea apei reci și repede îl înfașă cu scutecele și celelalte învelșuri. Astfel procedând, pruncul se încălzește și adoarme chiar. Să se înlătore cămășuțele și sculițele cu legături, cu mânecuțe, etc., manifestarea unei dragoste greșite și foarte periculoasă, mai cu

seamă la astfel de moment. Chiar pânza în care se sprijină pruncul, dacă este șifon sau indian — tot o atenție greșită — trebuie înlăturată. Astfel de pânză lipindu se udă pe corp, produce junghiu chiar. Pânza de casă e cea mai bună. Îmbrăcarea cu cămășuțe și podoabe, iar periclitătează sănătatea pruncului. Aici trebuie lucrat repede și cu abilitate. Dacă ar fi pruncul născut de o oră chiar, ori bolnav, nu va suferi, ci din contră i se asigură sănătatea.”

„De apă rece la botez să nu fie temere. Se știe; când pruncul cu greu se naște — leșinat — medicul sau moașa îl spală repede cu apă rece pe spate și-l trezește din leșin. Numai, trebuie a umbla cu abilitate. Apa caldă se întrebuițează numai când medicul sau moașa prescrie, dar în cameră bine încălzită”, își încheie Preotul D. Lungulescu observațiile sale în legătură cu botezul pruncilor.

Pentru ușurință, preotul va trebui să facă în Molitfelnic, următoarele însemnări:

Cu număr 1 trebuie însemnată rugăciunea de binecuvântare a untdelemnului: „Stăpâne Doamne Dumnezeule Părinților noștri...”; 2. Psalmul 31: „Ferice de acela căruia i s'a iertat fărădelegile...”; 3. Rugăciunea: „Binecuvântat ești Doamne Dumnezeule Atoșitorule, Isvorul bunăfăciilor...”; 4. Să luăm aminte. Se cântă Aliluia, făcând cruce cu untdelemn în mijlocul apei (de 3 ori), zice preotul: „Binecuvântat este Dumnezeu ce luminează...” și se face ungerea copilului cu rostirea formulei sacramentale; 6. Binecuvântarea lumânării ce se dă în mâna nașului și cântarea troparului: „Dă-mi mie haină luminoasă...”; 7. Ungerea cu Sf. Mir.

După această ultimă acțiune rituală, urmează cealaltă rânduială bisericească a Sf. Taine, începând cu citirea Apostolului, a Evangheliei și, c. l.

Am găsit potrivit, pentru timpul iernii când este destul de rece în multe biserici care nu au sobe, să fac cunoscut această practică și rânduiala pe care o preconizează pentru timpul amintit, cunoscutul autor al manualului de practică liturgică, Iconomul Dimitrie Lungulescu.

Având în vedere că manualul este tipărit cu binecuvântarea arhierescă, pe lângă aceasta, manualul este folosit azi la cursurile de îndrumare preoțească cât și la conferințele protopopești, la multe eparhii bisericești, credem că nu vom greși dacă numai pentru timpul iernii, vom folosi practica aceasta la botezul copiilor.

Preot Nic. Popescu-Dobriceni

La Consistorul arhiepiscopesc din Sibiu cu data de 1 Noembrie 1952, s'a făcut următoarea mișcare de personal: Pr. I. Velțan, consilier economic, Gh. Secaș, consilier administrativ bisericesc, I. Nicoară, inspector eparhial, I. Langa, casier, I. Stoica, șef de secție, I. Bolog, referent, I. Circov, revizor contabil.

Noul Rector al Institutului Teologic Universitar din Sibiu — dat fiindcă Pr. Prof. Nic. Neaga a împlinit 6 ani de Rectorat — este Pr. Prof. S. Vlad. În postul de secretar-prim a fost avansat Pr. M. Popovici.

La Institutul Teologic Universitar din Sibiu ziua de 7 Noembrie a fost prăznuită în felul următor: În 6 Noembrie la amiază a avut loc un meeting, în cadrul căruia P. C. Rector S. Vlad a arătat însemnătatea Marelui Revoluții din Octomvrie, iar P. C. Pr. N. C. Ciudin a expus marile cuceriri ale popoarelor sovietice și ale clasei muncitoare în alianță cu țărâniea muncitoare, în cei 35 ani dela Marea Revoluție Socialistă, iar studenții teologi au cântat Imnul Tineretului Democrat. În 7 Noembrie au participat cu toții — profesori și studenți teologi — la marele meeting din Piața 7 Noembrie și la defilare. Institutul a fost frumos pavoazat.

COMUNICAT

către toate Oficiile protopopești, parohiale și mănăstirești din Arhiepiscopia ort. română de Alba-Iulia și Sibiu

Comunicăm, în copie, H. C. M. Nr. 1991 din 1 Oct. 1952, privind măsuri pentru colectarea oaselor de animale, spre strictă conformare Consiliului de Miniștri în ședința dela 1 Octomvrie 1952,

Văzând referatul Ministerului Industriei Ușoare cu Nr. 1202/2539 din 22 Aprilie 1952

Având în vedere prevederile Hotărârii Consiliului de Miniștri Nr. 210 publicate în Buletinul Oficial Nr. 28 din 18 Martie 1950;

În temeiul art. 72 din Constituția Republicii Populare Române.

Hotărăște:

ART. 1. — Colectarea și achiziționarea oaselor de animale rezultate la abatoare, fabrici de mezeluri, măcelării, serviciile de ecarisaj, cantine, restaurante, internate, spitale, unități militare, precum și din gospodăriile individuale, se fac exclusiv de către Ministerul Industriei Ușoare în condițiunile prevăzute de prezenta Hotărâre.

ART. 2. — Toate unitățile de mai sus, cu excepția gospodăriilor individuale, sunt obligate să predea organelor D. C. A. întreaga cantitate de oase rezultate din sacrificarea vitelor sau din consumul cărnii primite.

Predarea se va face contra plată la preț legal de colectare.

ART. 3. — Fabricile de mezeluri și conserve de carne, vor preda oase în proporție de 16% față de cantitățile de carne primite.

Întreprinderile care prepară carne în vederea punerii în consumație de către restaurante vor preda oase crude în proporție de cel puțin 20% față de cantitățile de carne primite.

Restaurantele de Stat, cantinele, internatele, spitalele, unitățile militare, precum și toate unitățile care primesc carne pentru consum dela abatoare, hale sau sacrificările de vite procurate direct, vor preda oase în proporție de 12% cel puțin, din cantitatea de carne întrebuițată. Cantitățile de oase se vor preda loco depozit, întreprinderile D. C. A., având sarcina de-a amenaja depozite suficiente și corespunzătoare.

ART. 4. — Abatoarele nu vor livra rațiile de carne unităților enumerate la art. 3, fără dovada de predare de către organele D. C. A. a oaselor rezultate pentru cantitățile de carne primite în decada anterioară (în procentajul stabilit la art. 3).

ART. 5. — Prelucrarea oaselor, chiar a celor rezultate din producție proprie, în scop de industrializare se poate face numai pe baza rapoartelor date de către Comitetul de Stat al Aprovizionării.

ART. 6. — Infracțiunile la prevederile prezentei Hotărâri se pedepsesc conform legilor în vigoare.

Președintele Consiliului de Miniștri
(ss) Gh. Gheorghiu-Dej

Director Gen. al treburilor Consiliului
(ss) B. Belle

Pentru conformitate:

Consiliul Arhiepiscopesc

Părintele Bogdan din parohia Arpașul de sus a fost ales secretar al Comitetului de construcții din comună, ce s'au realizat prin auto-impunere. Planul de lucrări a fost realizat în întregime. În felul acesta Părintele Bogdan a colaborat cu organele locale ale puterii de stat, pentru înaintarea comunei spre binele poporului muncitor și întărirea Patriei.